

СТАНОВИЩЕ

от

Доц. д-р Димитър Александров Панайотов
Професионално направление 3.6. Социални дейности
Нов Български университет, Департамент „Администрация и управление“
за

научните трудове, цялостната научно-изследователска, преподавателска и
административна дейност за участие в конкурс и заемане на академична длъжност
„доцент“

по професионално направление „3.9. Туризъм“ (Човешкият капитал в туризма),
публикуван в ДВ, бр. № 93/26.11.2019
с кандидат гл. ас. д-р Милена Методиева Караилиева

Становището е съобразено с изискванията на Закона за развитието на академичния състав в РБългария (ЗРАСРБ), Правилника за неговото приложение (ППЗРАСРБ), изискванията на Правилника за приложение на закона и Наредбата за развитието на академичния състав в НБУ (Приложение №3 към Наредба за развитието на академичния състав на НБУ) и Заповед на Ректора - №3 РК 118/27.01. 2020, като член на Научно жури от 10.02.2020 г. И следва структурата на образец, приложен за конкурси при заемане на академични длъжности.

I. Оценка за съответствие с минималните национални изисквания и изискванията на Нов български университет

Кандидатът за доцент Милена Караилиева покрива и надхвърля многократно минималните изисквания към *научната, преподавателската и научно-изследователска дейност* за заемане на академична длъжност „доцент“, съобразени с ППЗРАСРБ по групи показатели (А-Е) и съответен брой точки: особено по показател **Г – 4, 5, 7, 9,10**, но също и по **Д – 12,13, Е – 16, 20, 21**. Както и по изпълнение на критерии и показатели, свързани с *учебната, организационната и обществената работа (Ж-И)*. Като съотношението към преизпълнение по показател **Ж** е 410/ 50, **З** – 3325/70 и **И** – 105/50 точки, покриващи изискванията за доцент.

II. Изследователска (творческа) дейност и резултати

1. Оценка на монографичен труд, творчески изяви или други публикации, включваща оценка на научните и научно-приложните приноси на автора

Кандидатът за доцент Милена Караилиева представя за рецензиране **3 самостоятелни монографии, 3 колективни, 1 студия, 16 доклада от конференции, симпозиуми и кръгли маси** (от тях 5 са публикувани на английски език) и **1 учебник**.

Основният хабилитационен труд „**Човешкият капитал в туризма**” акцентира на редица нови съдържателни характеристики, фокусиращи и някои от *значимите достойнства* на авторската интерпретация в разработката. С обосноваване и анализ на ключовите понятия, компоненти и релации, очертаващи теоретичната рамка за *изследваното явление*, като особено продуктивни се очертават постановките, свързани с: анализите за *ЧК в широк и тесен смисъл; съвкупности от характеристики*, които водят до трансформация на знания, компетентности, опит и потенциал (интелектуален, физически и психически) към своеобразна спирала от постоянно саморазвитие и

самоусъвършенстване; обвързването на зависимостите *човешки ресурси - човешки капитал - социален капитал* с концепциите за пожизнено обучение и създаването на условия за конкурентни предимства в организациите.

Обосновава се и *ролята на стратегическия мениджмънт в отрасъла* за осъществяване на концепцията за управление на човешкия капитал, разкриващо се чрез: *дейностите, но и методите, подходите*, които в най-голяма степен са свързани със съответните политики, програми за управление на ЧК (на стратегическо и оперативно ниво); *системата от измерители на ЧК* – етични измерения, взаимоотношения, процедури и взаимовръзки между отделните елементи; *приложението на критичен анализ за туристическия сектор* - с извеждане на акценти върху нововъзникнали компетентности, дефицитите по източниците на информация, но и с посочване на възможности за използване на *адекватни методики, фирмени стратегии*, насочени към „учещата организация“, като се формулират: *модел за стратегическо управление на ЧК, модел на ангажираността и фактори за подобряване оценяването на ЧК*.

На тази основа могат да се изведат следните приноси (научни и практико-приложни):

1) Монографията разполага с *богат понятиен апарат*, като *систематизация на идеите* по тази актуална проблематика се съчетава с *критичното осмисляне* на анализирания модели, опорни точки, специфични релации и проекции, приложени към туризма. Съдържа богат спектър от релативни литературни източници, оригинално изведени таблици, графики и модели, онагледяващи прецизно изследваното явление, така *необходими за ефективното обучение на кадровия потенциал*.

2) Посочени са *общите и специфични измерения на човешкия капитал*, свързани както със съвременните интерпретации на следните категории: *производителност, дълготрайност, устойчивост, инвестиции, качество и конкурентоспособност*, но и на такива, отразяващи специфичните управленски компетенции в туристическия бизнес, равнището на образование и управлението на туристическата фирма.

3) Монографията дискутира и *различни гледни точки* по въпроси, засягащи тази актуална проблематика от теорията и практиката. Проецирането ѝ под формата на конкретни измерения, критерии и модели в туристическата сфера я прави и ценна *теоретико-приложна база за осмисляне, проектиране, формиране и развитие на човешки капитал в организациите*.

2. Оценка на приносите в останалите приносите в останалите приложения публикации, направени след назначаването на академична длъжност „гл. асистент“, включваща и оценка на изискването за рецензираност на изданията.

При проследяването на останалите приложения трудове на Милена Кара依依иева, прави впечатление, че се демонстрира тенденцията към постоянно разширяване на теоретико-приложния обхват на изследваните явления. Както и търсенето на пресечните точки на общото и конкретното в познанието, на интердисциплинарните връзки, подходи и техните продуктивни възможности за комплексното разбиране на туристическото поведение, конкурентността на туристическия продукт и необходимостта от предлагането на съответни политики и стратегии за развитието на човешкия фактор, потенциал и капитал в туристическата сфера. Подобно опирание на дедуктивния и индуктивния анализ е особено подчертано в нейната монография „*Психология на туристическото поведение*“. Сполучливо интегрира постиженията от

различните науки в теоретичния анализ по такива значими въпроси като: *национална идентичност, социално-психологически профили, културна детерминираност, межкултурни различия*, което ѝ дава възможност да предложи както типология за търсене и прогнозиране на потребности, туристически дестинации, така и да систематизира модели на поведение при взимане на решения за организационна мотивация или конкретни практики за осъществяване на разнообразие от туристически услуги.

Приложният аспект в използването на изследователския инструментариум от други науки (характеристики на количествени и качествени анализи, техники на интервюта, анкети, есперименти, групови оценки и експертни мнения) също е определен принос на авторката. Този подход на изследователското търсене на кандидата за доцент се констатира и в другите нейни публикации, когато анализира природното, културното наследство, ресурсната осигуреност или търси проекциите им в различните видове туризъм. Както и при обосноваването на иновационния мениджмънт или прилагането на интегриран маркетинг-мениджмънт за всички равнища, направления и сектори в сферата на туризма.

В тези публикации ясно се вижда нейното закономерно израстване, натрупването на определен капацитет от знания и тяхното постоянно трансформиране в механизми за реализация и експертни решения. Осъществявано в дискусия на различни научни форуми, семинари и нови курсове. Затова оценката ми е категорично положителна.

3. Цитиране от други автори

Кандидатът е цитиран от 12 други автори (има и 2 самоцитирания). На нейния труд *„Човешкият капитал в туризма“* се позовава и докторант Мартин Зафиров, когато определя работното си определение и характеристиките на изследваните явления в своята дисертация.

4. Оценка на резултатите от участие в изследователски и творчески проекти и приложение на получените резултати в практиката

Кандидатът е участвал в 3 национални и изследователски проекта, свързани с: *висшето образование и икономиката на знанието*, оперативна програма *„Развитие на човешките ресурси“* и *подобряване на качеството на дистанционното обучение*.

III. Учебна и преподавателска дейност

1. Аудиторна и извънаудиторна заетост, работа в електронния обучителен модул “MOODLE – НБУ“, осигуряване на студентски практики и стажове, работа със студенти и докторанти

Кандидатът за доцент разработва 8 лекционни курсове (редовно и дистанционно обучение), които напълно са обвързани с авторски материали, презентации, тестове и казуси. Както се вижда в направените справки нейната аудиторна и извънаудиторна заетост надхвърля значително посочения норматив за длъжността. Показателите за научно ръководство на студенти, рецензиране и участие в комисии също очертават висока степен на активност и изява в департамента. Като ръководител на *извънаудиторна учебна практика* разработва и ежегодно вътрешни проекти към Фонд *„Учебни програми“* на НБУ за студентите от специалност *„Туризъм“*, участва в екипи за организиране на творчески изяви на студенти извън НБУ: *„Учебно-тренировъчни фирми“* и *Международно културно туристическо изложение* (Група 3, Показател 39, 1-5, Група 3, Показател 40, 1-2).

2. Работа с Еразъм- студенти

Не са посочени данни за работа със студенти по програма „Еразъм“.

3. Оценки от анкетите на студентите

Средната оценка на Милена Караилieва за последните 10 семестъра (5 години) е висока: *отличен (4,65)*, при максимална (5,00) - справка е на Център за кариерно развитие и обучителни ресурси в НБУ (*Група 3, Показател 35, 1*).

IV. Административна и обществена дейност

1. Участие в колективни органи на управление на НБУ

Кандидатът Милена Караилieва е заемала последователно длъжност *програмен директор и консултант* на БП „Управление на бизнеса и предприемачеството“. Участва в трансформацията на БП „Управление на туризма“ с три специализации, в постоянното актуализиране и модифициране на магистърските програми, както и в разработването на докторска програма по туризъм.

2. Обществена активност

Милена Караилieва се занимава и с *обществена дейност*, като член на Българска камара за образование, наука и култура (БКОНК), изпълняваща и функцията Директор Програма „Управление на човешките ресурси“ от 2011 г. досега (*Група Ж, Показател 22*).

3. Привличане на студенти в програмата

Милена Караилieва във функцията си на програмен консултант за периода 2009-2018 е участвала *активно в кандидат-студентски кампании* за привличане на студенти в НБУ, като е посещавала, разяснявала и представяла програмите на департамента (в екип с други колеги) в колежи и професионални гимназии.

V. Лични впечатления от кандидата

Познавам Милена Караилieва от съвместната ни дейност в департамента. При нея има ясно изграден *научен профил в областта на управлението на туризма* – с ползването на по-широка методология, интердисциплинарност и инструментариум за обхват на изследваните явления. Показва толерантност, академична коректност при ползване на литературните източници, при систематизацията и опирането на максимална база за своите проучвания. Възприема напълно доброжелателно – с внимание и задълбоченост, критичното мнение на своите колеги. Това е сериозен потенциал за нейното по-нататъшно научно и кариерно развитие.

VI. Мнения, препоръки и бележки по дейността и постиженията на кандидата

При проследяването на научната, изследователската и преподавателската дейност на кандидат Милена Караилieва, може да се констатира както задълбоченост в теоретичния анализ, така и продуктивност на нейните практико-приложните приноси. Моята *препоръка* е следната: необходимо е да преодолее някои елементи на интровертност и дистанцираност на своите компетенции, когато може да е изключително полезна при управлението и на екипни, общи задачи, свързани с

департаментните, академичните и обществените задължения – работа с Еразъм-студенти, докторанти, но и в по-активното ѝ участие в предлагането на идеи, организирането и провеждането на наши и международни форуми.

Заклучение

На основа на всичко посочено по-горе считам, че представените от гл. ас. д-р Милена Караилева материали по конкурса отговарят напълно на изискванията за получаване на академичната длъжност „доцент” по професионалното направление 3.9. *Туризм (Човешкият капитал в туризма)*. Цялостната ѝ научна и преподавателска изява е в съответствие с Процедурата за дългосрочна атестация на преподавателите в НБУ. Това ми дава основание да дам *положителна оценка* на представената кандидатура на гл. ас. д-р Милена Караилева за заемане на академичната длъжност „доцент”.

30.03.2020 г.

Подпис:
/доц. д-р Димитър Панайотов/